

da

EGLUTĒ

1956

LAPKRITIS

NR. 9

1956 LAPKRITIS Nr. 9

Redaguoja:

Stepas Zobarskas

Administruoja:

Nekalto Prasidėjimo Seserys

Leidžia:

Lietuvių Kultūros Institutas

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų.

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Stepas Zobarskas, 85-42 91 Street, Woodhaven 21, N. Y.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn.

ŠIAME NUMERYJE:

1. N. Butkienė, KAUKIŲ EISENA	257
2. Kinų pasaka, PAUKŠČIŲ MOKYKLA	259
3. K. Jakubėnas, ŽUVIS	260
4. K. Jakubėnas, GANDRO LIGA	261
5. Pr. Mašiotas, RUDENS VĖJAS	261
6. Guatemalos pasaka, EMERALDINIS DRIEŽLIUKAS	263
7. Lietuvių pasaka, APIE SENELĮ IR VARGUOLĮ	265
8. K. Jakubėnas, KIŠKIS PIŠKIS	266
9. K. Jakubėnas, BARAVYKAS	267
10. Paulius Jurkus, VIENO GLUOSNIO ISTORIJA	268
11. Jonas Rūtenis, ŽIBURĖLIS TAMSOJE	273
12. Danutė Lipčiūtė, LAISVI GIMĖM	275
13. Stepas Zobarskas, ŽALČIŲ KARALIENĖ	276
14. T. B. Mikalauskas, ADOMO SĄPNAS	280
15. Varnėnas, GIEDANTI ŽEMĖ	281
16. Kazys Rinka, JUNG TINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS	283
17. ATŽALĖLĖS	287

Viršelis ir iliustracijos — Povilo Osmolskio.

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: Stepas Zobarskas, Woodhaven 21, N. Y. November, 1956, Vol. 7, No. 9. Subscription: \$3.00 yearly. Outside U.S.A.—\$3.50 yearly. Single Copy 30¢. Entered as second-class matter at the post office in Putnam, Conn.

Immaculata Press

Kiekvienas rankoje laikė lemputę.

KAUKIŲ EISENA

N. BUTKIENĖ

— Žinai, Mildute, — kartą tarė Katrytė, — mes su tavim labai nuolaidžios. Viską darėme, ką berniukai sugalvodavo. Ar nevertėtų kartą ir mums pačioms vadovauti?

— Būtų gerai. Bet ką gi mes pačios galime sugalvoti? Juk berniukai nesutiks žaisti su lėlėmis.

— Ar nepasiūlyti jiems vakare, sutemus, pasipuošti kostiumais ir kaukėmis ir pasivaikščioti gatvėse su lemputėmis?

Mergaičių pasiūlymui pritarė Jonukas, ir su tuo sutiko ir kiti berniukai.

— Kad būtų įdomiau, niekas neturi rodyti kitam savo kostiumo tol, kol prasidės eiseną, — pasiūlė Mildutė.

— Ir lempų nerodykim, — pridėjo Katrytė. — Be to, už gražiausią kostiumą ir lemputę skirsime dovanas.

Nuo tos dienos kiekvienas pradėjo galvoti, kokį kostiumą pasidaryti, kad būtų ir įdomus ir nieko nekaštuotų, nes jų visų piniginės buvo tuščios.

Lemputes lengva padaryti, reikėjo tik spalvoto popieriaus ir kartono.

Eisenai paskirtą vakarą visi pradėjo rinktis pas Mildutės ir Algiuko tėvus, kur turėjo prasidėti eiseną, o pasibaigti Katrytės ir Jonuko tėvų namuose, nes jų tėvai žadėjo visus pavaišinti.

Mildutė apsivilkė tamsią motinos ilgą suknelę, veidą pridengė raganos kauke, o į ranką pasiėmė šluotą.

Jos broliukas Algiukas surado paršelio galvą.

Jonukas, kuris dalyvavo mokykloje velniukų šokyje, apsivilkė velniuko kostiumu.

Katrytė nutarė savęs nebjaurinti, o atvirkščiai, pagražinti. Žiūrėdama į veidrodį, ji savo veidelį taip nudažė, kad būtų panaši į savo lėlytę. Apsivilkė ružava suknele.

Mikučiui, kaip ir Petriukui, pavyko surasti praeitų metų vaidinimo kostiumėlius. Tai buvo balti zuikiukai su ilgomis ausytėmis ir trumpa uodegyte. Bet Mikutis per paskutiniuosius metus gerokai paaugo, tad apsivilkęs šituo kostiumu, vos vos galėjo kvėpuoti. Kiekvienas vaikas rankoje laikė lemputę, kurios vidury degė žvakė. Pamatę tokią eiseną, ne vienas iš praeivių nusišypsojo, o prietaringos moterėlės, susitikusios su "ragana" ir "velniu", net nusispjovė.

— Ir ko tik jie neišgalvoja! — sakė jos.

Visi įėjo į Jonuko ir Katrytės tėvų namą.

Čia kambary stovėjo stalas su visokiais skanumynais, bet jų negalėjo nei paršelis praryti, nei velniukas su ragana paragauti, net zuikiukai savo kaukėse galėjo tik nusilaižyti. Tik lėlė džiaugsmingai puolė viską ragauti.

— Kuo mes už ją blogesni? — sušuko Jonukas, nusivilkdamas kostiumą ir pasilikdamas su savo kasdieniniais drabužiais.

— Žinoma, ir mes norime ragauti, — pritarė kiti.

Visi paskubėjo nusirengti kostiumus, tik vienas Mikutis stovėjo kaip stovėjęs zuikelio rūbuose.

— Kodėl tu, Mikuti, nenusirengi? — paklausė Jonukas, ir nelaukdamas atsakymo, nuvilko nuo Mikučio zuikinį kostiumėlį.

Dabar visi ėmė vaišintis ir linksmai praleido vakarą. Mergaitės išmokė berniukus pašokti "Linciugėlį", "Suktinį" ir "Kepurinę". Šį vakarą berniukai buvo paklusnūs, nes norėjo pasididžiuoti, kad ir jie greit išmoksta šokti tautinius šokių.

*

Senelė: Aš tai su vištom gulu ir su vištom keliuos. O tu?

Senelis: — Aš mėgstu vienas gulėt.

* * *

Krikšto-tėvas: — Jonuk, ar tau patinka eit į mokyklą?

Jonukas: — Man patinka eit į mokyklą ir grįžt iš mokyklos. Tik tai pats buvimas mokykloj man nemalonus.

Paukščių mokykla

(kinų pasaka)

Labai seniai, prieš šimtus metų, paukščiai nemokėjo lizdų sukti. Visų paukščių karaliui išmintingajam Feniksui pagailo jų. Kartą jis paskelbė: tegu visi paukščiai susirenka prie Didžiosios uolos, o jis išmokys juos, kaip lizdus sukti.

I pirmąją pamoką atskrido Vanagas, kvatoklė Pelėda, Žvirblis, riebioji Višta ir mažoji Kregždė. Karalius Feniksas nutūpė ant augštos uolos ir ėmė aiškinti:

— Tik tas išmoks sukti lizdą, kas turės daug kantrybės ir netingės dirbti.

Vos pasigirdo švelnus Fenikso balsas, riebioji Višta užmerkė vieną akį, paskui antrą — ir užsnūdo.

O Pelėda suūkė:

— Tai ir nereikia tų lizdų! Nežinau, kaip kitiems, bet man patogiau ir senoje drevėje. — Ji garsiai nusikvatojo ir nuskrido.

Feniksas aiškino toliau:

— Visų pirma, reikia susirasti tokią vietą, kur lizdas tvirtai laikytųsi. Geriausia lizdui tinka augšta trišakė medžio viršūnė...

Tai išgirdęs, Vanagas pagalvojo: "Pasirodo, visai nesunku sukti lizdą. Verčiau aš skrisiu pasigauti viščiukų, kol Višta miega". Ir Vanagas nepastebimai dingo.

Feniksas aiškino toliau:

— Suradę tinkamą lizdui vietą, rinkite šakas ir kraukite jas vieną ant kitos...

Čia Varna neiškentė ir pradėjo krankti:

— Kr-rauti, k-r-r-rauti vieną ant kitos! Aš jau seniai moku krauti lizdus!

Varna dar kartą krankterėjo ir nuskrido.

Feniksas net nepažvelgė į ją ir kalbėjo toliau:

— Tačiau vien iš šakų supintas lizdas nelabai patogus — jis neturi stogo. Todėl galite sukti lizdus namų pastogėse. Tačiau jūs nebijosit nei lietaus nei vėjo...

Žvirblis jau seniai nerimo ir spurdėjo: “Nuo pat ryto burnoje neturėjau nė muselės. Geriau skrisiu į miestą, ten ką nors valgomo rasiu. Ir pastogėse lizdui vietos pajiešiu.” Taip nusprendė Žvirblis ir nuskrido į miestą.

Feniksas baigė pasakoti:

— Susukę pastogėje lizdą, atsineškite molio. Užtepkite juo visus plyšius, o lizdą išklokite žolėmis ir pūkais.

Tik viena mažoji Kregždė išklausė visą Fenikso kalbą. Todėl ji išmoko lipdyti tokius lizdus, kuriuose mažyliams kregždžiukams visada esti šilta ir jauku.

O Žvirblis nuo to laiko gyvena miestuose ir suka lizdą namų pastogėse.

Varna susikrauna lizdą medžio viršūnėje, kur ir lietūs užlyja ir vėjas užpučia.

Vanagas visuomet jį ieško trišakio medžio ir ten betkaip isitaiso.

Kvatoklė Pelėda visai nesuka lizdo. Dieną ji praleidžia medžių drevėse, o naktį skraido po mišką ir piktai kvatoja.

Na, o riebioji Višta, kuri miegojo per visą Fenikso pamoką, taip ir neišmoko sukti lizdo. Todėl ji gyvena vištidėje, kurią jai pastato žmonės.

ŽUVIS

K. JAKUBĖNAS

Valgė Jonas
Keptą žuvį
Ir prikando
Sau liežuvį.

Gaila Jono
Ir žuvelės,
Ir liežuvio,
Ir dainelės.

GANDRO LIGA

K. JAKUBĖNAS

Suskambėjo
Telefonas.

— Kas čia kalba?

— Gandras Jonas.

— Labas, gandrai,
Klauso Algis.
Ar tu, gandrai,
Jau pavalgęs?

— Jau pavalgiau,
Ačiū, ačiū!
Punta pilvas
Nuo gyvačių.

— Skrisk tu, gandrai,
Į aptieką,

Pirk už centą
Ilgą slięką.

Šitą slięką
Kai prarysi,
Savo ligą
Išvarysi.

RUDENS VĖJAS

PR. MAŠIOTAS

Rudens vėjas, bastėsis ilgai po kitus kraštus, pasiilgo Lietuvos. Nusprendė atsilankyt ir paviešėt.

Jam iš karto krito į akį gražūs lapai.

“Ui, koki gražūs, ui! ėmė savotiškai džiūgaut rudens vėjas ir pradėjo medžių šakas siūbuot, purtyt.

Lapai, kurie jau buvo nunokesni, atsipalaiduodami nuo šakų, ėmė kristi žemyn. Vėjas šoko jais žaist. Pagauna ore, ima sukt, iškelia augštin, nuleidžia žemyn, iki lapas nuilsęs nenukrinta kur į saugesnę vietą, iš kur jo vėjas nebegali išjudinti.

Jonukas su Jurgučiu pastebėjo, kad vėjas taip miške lyje lapais žaidžia, ir nubėgo pažiūrėt.

Vėjas juodu atbėgančių pamatė. Kai pribėgo arčiau prie miškelio, vėjas išsoko iš už tirštų krūmų, nutraukė nuo galvos vienam ir kitam šiaudines skrybėles ir iškėlė į orą. Pasakui vieną medžio šakose pakabino, kitą į krūmus įgrūdė.

Vaikai turėjo viens į medį lipt savo skrybėlės gelbėt, kitas į krūmus spraustis. O kad kitą kartą taip neatsitiktų, nusprendė skrybėlaites pasidėt vasarai ir užsimaut kepuraites, kurios vėjo nebijo.

Už tokius juokus rudens vėjas pasiskubino vaikams atsilyginti: parėję namo, juodu rado po medžiu dvi gardžiausias kriaušes, kurių patys negalėjo nusipurtyt.

Rudens vėjas pats nebūtų buvęs toks įkyrus, bet paskui jį sekė lietus — toks smulkus, toks nuobodus, kad pagaliau ir paukščiai pasakė: “Gana mums jo, kelsimės į sausesnį ir šiltesnį kraštą”. Ir išlėkė būriais susitelkę. Paliko tik varnos ir žvirbliai.

Žvirblis sau šokinėja, grūdus po kiemą rankioja ir šūkauja: “Aš vyrs, ar vyrs, nieko nebijau”. O varna tik arčiau prie trobų atleikia, kad lengviau koki gardų kąsnį pagautų, o šiaip kas jai.

Kai paskui rudens vėją atsekė lietus purkštuolis ir oras atvėso, teko Jonukui su Jurgučiu apie šiltesnius drabužėlius pagalvot, o kad nebūtų nuobodu, išsiraust griovio krante urvelį, prisirinkt žagarų ir susikurt ugnelę.

Susėda piemenukai prieš ugnelę, šildosi, o rudens vėjas jiems savo vargus pasakoja, “ui-ui-ui” dejuodamas. Jam visi darbo duoda, kas laivus varinėti, kas malūno sparnus sukt ir dėkui už tai nepasako, o kai nelaiku patarnaut atskrieja ar persmarkiai prie darbo šoka, tai pyksta, visaip burnoja.

Pasiskundžia, padejuoja ir nuskrenda rudens vėjas kitur po laukus pasidairyt, o Jonukas su Jurgučiu, pasikvietę prie ugnelės daugiau draugų, svarsto galvoja, ką čia jiems dar prasimanius, kad ruduo nebūtų nuobodus. Vieni siūlo kiaulelę pagainiot, kiti lenktynių pabėgiot, tik vėjas, atsiminęs vaikus, atsineša jiems kur pagavęs keptos bulvės kvapą.

— Ei, vyrai! — pašoksta Jonukas (mergaičių jų tarpe nebuvo), — žagarai baigia degt, tai bulvių išsikepsim.

— Gerai sakai! — sušunka kiti, — bulvių išsikepsim!

Tuoju vienas bėga bulvių atsinešt, o jų rudeni rasi kur nori, kitas — ko nors prie bulvių, sviesto ar spirgučių. Išsikepę bulvių, vaikai pokylį kelia ir rudens vėją garbina, kad bulves priminė, o vėjas, palakstęs aplinkui, atskrieja prie vaikų, jiems plaukus pakedena ir savo skurdžias dainas dainuoja.

Staiga iš mėlyno gėlės žiedo iškrito driežliukas.

Emeraldinis driežliukas

(Guatemalos pasaka)

Čia papasakosiu pasaką apie gerąjį brolių Pedro, kuris gyveno prieš kelis šimtus metų Santiago de Guatemalos mieste. Pasakojama, kad šventasis žmogus ėjo vieną rytą miesto pakraščiu giliai susimąstęs. Jis nesirūpino savim, nes brolis Pedro neturėjo tokių rūpesčių. Jis vilkėjo prastais, apiplyšusiais drabužiais, ir buvo patenkintas. Bet jis galvojo apie vargšus ir sergančius, kuriems buvo parūpinęs prieglaudą priemiestyje. Kiekvieną dieną vienuolės ateidavo su pintonėle, pilna duonos, ir papenėdavo alkanuosius, bet to jiems toli gražu neužteko. Vargšų buvo daugiau, negu duonos, ir ligonių daugiau, negu lovų jiems paguldyti. Brolis Pedro suko galvą, kaip čia jiems pagelbėjus.

Taip jam begalvojant, staiga priėjo prie jo vargšas indėnas. Jis atrodė labai išvargęs ir vos bepastovėjo ant kojų.

— Kokie vargai tave slegia, sūnau? — paklausė brolis Pedro.

— O, Padre, — atsakė indėnas, — aš turiu daug rūpesčių. Mano vardas Juan Manuel Juzakan. Mano žmona sunkiai serga, ji prie mirties slenksčio, o aš neturiu iš ko vaistų nupirkti. Mano maži berniukai miršta iš bado, nes aš neturiu jiems ko paduoti valgyt.

Brolis Pedro pažvelgė į nelaimingojo indėno veidą ir suprato, kad jis kalbėjo tiesą. Vienuolių atneštoji duona jau

seniai buvo suvalgyta, o pinigų jis taip pat neturėjo. Nežinodamas, ką daryti, brolis Pedro ikišo ranką kišenėn, manydamas, gal ras kur užsimetusį pinigėlį. Bet ir kišenės buvo tuščios.

Tada jis pakėlė akis į dangų ir ėmė maldauti pagalbos.

Taip jiems bestovint pakelėje, staiga iš mėlyno gėlės žiedo iškrito driežliukas. Jis mirgėjo saulėje kaip koks brangakmenis. Maloniai šypsodamasis, brolis Pedro atsargiai paėmė driežliuką ir padėjo į Juan Manuel Jurakano delną.

Žmogus pažiūrėjo į brolio Pedro veidą, nieko nesuprasdamas. Paskui žvilgterėjo į driežliuką, kuris atrodė sustingęs ir negyvas. Ir staiga jis pamatė, kad driežliukas pavirto į brangųjį emeraldą ir kad tai buvo stebuklas, kurį išmaldavo brolis Pedro.

Vargšas indėnas su ašaromis akyse padėkojo broliui Pedro ir nuskubėjo pas pirkli, kuris nupirko iš jo emeraldą. Indėnas dabar turėjo pakankamai pinigų vaistams ir maistui įsigyti.

Praėjo daugelis metų. Indėno sūnūs užaugo ir pasidarė paklodžių ir skarų pirkliai. Pats Juan Manuelis turėjo daug žemės ir gyvulių, tačiau gyveno kukliai ir taupė pinigėlį po pinigėlio, kad galėtų atpirkti tą emeraldą, kuris jam atnešė laimę. Pagaliau atėjo diena, kada jis galėjo keliauti į turgų, atpirko emeraldinį driežliuką ir ryžosi susirasti broli Pedro.

Po ilgo jiejų suradęs broli Pedro, indėnas labai nustebė. Brolis Pedro atrodė labai senas ir žilas, o jo drabužiai buvo dar labiau sunešioti, negu anksčiau.

Indėnas pasveikino jį, sakydamas:

— Sveikas, Padre. Ar atsimeni mane? Aš esu Juan Manuel Juzakan. Aš esu tas, kuriam prieš eilę metų esi padovanojęs emeraldinį driežliuką. Dabar aš jį galiu grąžinti.

Brolis Pedro stengėsi atsiminti tą įvykį.

— Priimkit, Padre, — kalbėjo indėnas. — Tas driežliukas man atnešė daug turto. Paimkit atgal ir būkit aprūpintas per visą amžių, kad nebereikėtų vargti.

Jis atvyniojo skepetaitę, į kurią buvo paslėptas emeraldas, išėmė brangakmenį ir ištiesė broliui Pedro.

Šypsodamasis, brolis Pedro dabar viską prisiminė. Jis paėmė į rankas brangakmenį, atsargiai padėjo ant žemės, ir — staiga emeraldas vėl pavirto gyvu driežliuku, kuris pašoko ir pranyko augštoje žolėje.

APIE SENELĮ IR VARGUOLĮ

(lietuvių pasaka)

Gyveno kartą du kaimynai ūkininkai: vienas labai turtingas ir gobšus, kitas neturtingas, bet geras žmogus. Jis, būdavo, ir anksti kelias, ir vėlai gula, dirba nuo tamsos ligi tamsos, bet kaip nesiseka, taip nesiseka. Vieną kartą jis pristigo ugnies, nebėra kuo valgyt išsivirti. Eina pas turtingąjį kaimyną ugnies pasiskolinti. Pakeliui sutinką senelį, su šiūpele žarijas bežarstantį.

— Kur eini? — klausia senelis.

— Pristigau ugnies, einu pas kaimyną pasiskolinti, — atsakė ūkininkas.

— Laikyk skvernus, aš tau pripilsiu ugnies, — sakė senelis.

— Ką tu galvoji, seneli, gi mano skvernai sudegs, kuo aš beapsivilksiu?

— Nesudegs, tik laikyk. — prikalbinėjo senelis.

Ūkininkas palaikė skvernus, o senukas pripylė žarijų ir liepė neštis namo. Sugrįžęs namo, ūkininkas pamatė, kad skverne ne žarijos, bet auksas žiba. Jis tuoj pasišaukė dukterį ir sako:

— Nueik pas kaimyną ir pasiskolink puskvortę.

Mergaitė nuėjo pas turtuolį ir sako:

— Tėvelis prašė paskolint puskvortę.

Kad ir labai nenorom, bet turtuolis paskolino puskvortę. Ūkininkas užkišo vieną auksinį už lanko ir liepė dukteriai nešti tą puskvortę atgal.

— Ką gi jis galėjo seikėti, kad nieko neturi? — galvojo turtingasis. — Pažiūrėsiu už lanko, gal koks grūdelis bus užsilikęs.

Koks jo buvo nustebimas, kai už lanko turtuolis rado auksinį pinigą.

— Žinok dabar, iš kur tas elgeta tiek pinigų gavo, kad jiems seikėti net puskvortės prireikė?

Kitą dieną turtingasis eina pas neturtelį ir klausia:

— Sakyk, kaimyne, iš kur tu gavai tiek pinigų, kad net puskvortės prisireikė jiems seikėti?

Ūkininkas ėmė ir išpasakojo viską, kaip buvo.

— Pristigau vakar ugnies, — sako jis, — ir ėjau pas tamstą pasiskolinti. Pakeliui sutikau senelį, žarijas bežars-

tantį. Klausė, kur einu. Atsakiau, kad einu ugnies iš kaimyno pasiskolinti. Senelis liepė laikyti skvernus, o pats sėmė žarijas ir pylė. Kai parsinešiau namo, pamačiau, kad skvernuose ne ugnies būta, bet auksinių pinigų.

Išgirdus tokius žodžius, turtuoliui net plaukai pasistojo ant galvos iš pavydo. Vos spėjo sulaukti vakaro, užgesino ugnį ir eina tuo pačiu taku, kuriuo ėjo neturtingasis. Pakeičiui sutiko senelį, žarijas bežarstantį. Priėjo prie jo ir sako:

— Seneli, paskolink man ugnies.

— O ką tu veiksi su ugnim? Juk turi pakankamai ugnies namie, — atsakė senelis.

Turtuolis atsigrižo į namų pusę, žiūri, gi visos jo trobos liepsnose paskendusios. Kol parbėgo namo, visas jau buvo sudegęs, ir trobos ir visi jo turtai. Taip turtingasis tapo neturtingu, o vargšas tapo turtuoliu. O tas senukas tai buvo pats Dievas.

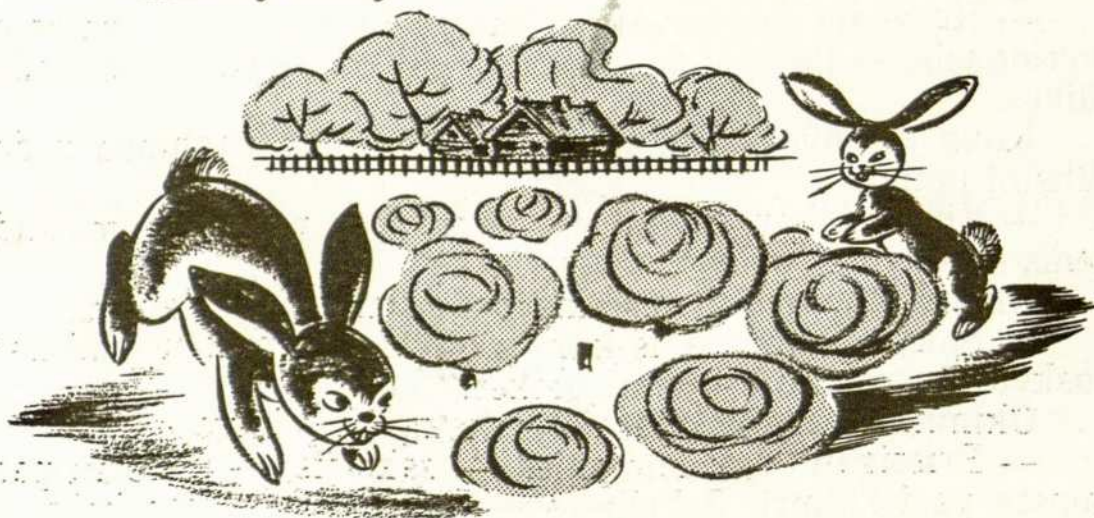
KIŠKIS PIŠKIS

K. JAKUBĖNAS

- Kas ten bėga?
- Kiškis piškis.
- O iš kur?
- Iš Obeliškių.
- Kas ten nauja?
- Šunes kanda.
- Ką apdraskė?
- Mano skrandą.
- Ką suplėšė?
- Kelnių kišką.

- Kur tu dumsi?
- Ten, — į mišką.

BARAVYKAS

K. JAKUBĖNAS

O kad vyko,
Tai pavyko.
Algis rado
Baravyką.

Baravykas
Toks, kaip Algis.
Kas tą grybą
Ir suvalgys!

Penki vyrai
Vos išrovė,
Į vežimą
Vos pakrovė.

Penki kiškiai
Vežt padėjo,
Penkios šarkos
Palydėjo.

Penkios panos
Grybą kepė,
Penkios tetos
Sviestu tepė.

Grybas kepė
Ir čirškėjo.
Tetos valgyt
Tuoį pradėjo.

Tetos laižo
Pirštus savo, —
Algis nieko
Nebegavo.

VIENO GLUOSNIO ISTORIJA

PAULIUS JURKUS

KARTĄ pavasarį prie ežero išdygo vytelės — jaunučių gluosnių šeima. Kišo jos snapus, stiebėsi ir žvalgėsi. Koks gražus pasaulis! Saulė didelė danguje, debesis ją dangsto ir driekiasi tolyn tolyn.

— Greit mes išaugsime! — sukuždėjo vytelės. — Pagausime debesis. Dar augščiau pakopusios, pasieksime saulę. Ten bus gera ir šilta.

Kai jos taip kalbėjosi, pro šalį ėjo kiškis ilgaausis. Traukė jis į ežerą atsigerti, nusiprausti, ūsų susišukuoti. Jis išgirdo jaunų vytelių kalbą ir nusijuokė:

— Štai dygsta ąžuolas pašonėje; jis nemano saulės pasiekti. Tos gi kvaišos didžiujasi: debesis braukys! Aš jom parodysiu!

Nukando vieną vytelę, pagraužė ir numetė: negardu.

Vytelės susigūžė išsigandusios, nieko nebesakė, drebėjo ir skubino augti.

Kitą metą jos buvo didesnės. Pakėlė galvas ir apsižvalgė. Ė, esama ir daugiau medžių aplink. Štai, ąžuolas pūkšdamas stengiasi jas pasivyti. Ne, mes tau nepasiduosim. Mes visus praaugsime. Mes būsim visada jaunos ir gražios!

Kilo jos augštin, lapojo ir pasidarė žilvičių krūmu. Jų stiebeliai liekni ir gražūs. Įbėga vėjas ir supasi, linguojasi, dūksta. Patinka jaunom vytelėm žaisti su išdykėliu vėju.

— Kiekvieną rytą tu atbėk pas mus, budink, skambink mūsų liemenimis. Išmankštink juos. Tada mes būsim tiesios. Tada mes augsime ir augsime! — kalbėjo vytelės savo draugui vėjui.

Bet tuo metu paežerin piemenys atginė bandą. Ėjo jie švilpaudami, linksmi dainuodami. Rankose švytravo peiliukai. Jų būrys sustojo ties žilvičiu ir apsidžiaugė:

— Tai tankumėlis! Reikia išgenėti. Likusieji augs didesni, o mes pasidarysim krepšiukus uogom rinkti.

Gražieji liemenys sukuždo, pasviro vienas prie kito:

— Girdit, ką kalba tie žmonių vaikai! Mūsų čia perdaug. Jei bus mūsų mažiau, išaugsim augščiau. Gerai, pasidarykim krepšiukais. Kaip bus įdomu: į mus uogas dės, ir mes visada kvėpėsime. Su piemenimis toli toli keliausim.

Žilvičiai pasilenkė ir atidavė savo plonąsias vyteles piemenų peiliams. Šie pjovė greit, rišo į pėdelius ir nusinešė.

Likusieji dar spėjo šūktelti:

— Neužmirškite mūsų, ateikite ir pasakykit, kaip atrodo anapus ežero, dideliuose ganyklų krūmuose!

Piemenys švilpavo ir, nuėję prie galvijų, pasidėjo vyteles, lupojų gražią, švelnią odą. Skaudėjo jaunom šakelėm, bet piemenų juokas nieko negailėjo. Išvilko visas iš jų drabužių, l a n k s t ė, pjaustė ir supynė krepšelius. Tada rinko uogas, dėjo gėles ir nešė į namus. Ten ilgai gulėjo numestos ant lentynos, sudžiūvo, pavargo. Tik sapnuose prisiminė, kad yra kažkur ežeras ir laisvas vėjas.

Kitą metą jas ištraukė piemenys dulkinas, aplaužytas ir išsinešė prie ežero. Viena dar pažino pakrantę ir šūktelėjo savo seserims:

Gluosniai

— Vai, negera krepšeliu būti. Mus spardo, mėto, mūsų niekas negerbia, nebijo. Vieną jau sulaužė ir sukūreno. Jei kas galite, būkit vytim, kuriom gano bandą. Tų vytelių visi bijo.

Ir likusios gluosnio šakos susvyravo, susimąstė. Jos svajojo, kad, štai, didžiulės bandos bėgs nuo jų. Jos mažos, bet kokios galingos!

Ir šiemet atėjo piemenys prie krūmo.

— Dar jų čia daug! Išsipjaukim botagus!

Kelios pasilenkė ir pakluso piemenų peiliam.

Iš jų padarė ilgas vytis. Kai jos šmaukšteldavo, seni rambūs jaučiai pakeldavo galvas. Vytelės džiaugėsi: tai bent gyvenimas. Tokius didžiausius gyvulius, jų baisius ragus sutvarkai. Mūsų bijosi šunys. Vos tik išsitiesiame, tuoj dingsta jų aštrūs dantys.

Dar ganykloje pametė vieną išpjautą vytelę. Čia pat ėjo karvė, pauostė. Vytelė didžiai supyko: jos nesibijo. Koks nemandagumas! Vos karvė nutolo, atsirado ožka. Ši pauostė ir pradėjo graužti. Kitą piemenys numetė kieme, kur pasigavo šuo ir nulėkė įsikandęs į dan-

tis. Žaidė, siautėjo, kol iškrito iš nasrų tiesiai į kūdrą. Ten ir pasiliko ji plūduriuoti.

Kai kitą dieną likusios draugėsėjo pro savo gimtąją vietą, tuoj šaukė savo giminei:

— Tik nebūkit vytimis, kurios gano bandą. Niekis! Mes tik tada galingos, kai esam kitų rankose; o kai numeta ant žemės, mus mindo, spardo, graužia. Būkit geriau švilpynėm. Pamatysit, kas dedasi: vėjas taip neišgroja, kaip jūs išgrosit. Apeisit ežero krantus, skardėsit vakarais, pripildysit visus kelius ir sodus. Koks gražumas, visi klausosi languos atsidarę. Mes girdėjom, kaip groja gluosnio švilpos.

Tą pačią dieną piemenys išsidrožė švilpynės. Linksmi sutraliavo žilvičio šakos. Klausėsi bandos, jaučiai pasuko sunkias galvas, lėkdamas paukštis nutūpė eglės viršūnėn, — taip gražiai jos dūdavo. Kai grįžo į namus, tikrai — dideli sodai pavydėjo žilvičiui, kad jie gali taip skambėti. Languose džiaugėsi veidai. Dar skardžiau dūdavo švilpynės. Šoko piemenėliai, šoko ėriukai.

Bet kitą dieną jos ūkavo kur kas tyliau ir skurdžiau: jos buvo išdžiūvusios, oras veržėsi pro šoną. Išgenant bandą, jau vieną piemuometė. O kai saulė kaitino, jų gražioji oda šiurpo, ir švilpynės dar skurdžiau grojo.

Praeidama viena pro savo draugus šūktelėjo:

— Negera būti švilpuku, gyvenimas ir džiaugsmas pertrumpas.

Likusios šakos sukruto: daugiau niekam nepasiduosim. Mūsų nevertina. Tegu. Kai užaugsim, jie pamatys mūsų gražumėlį ir puikumėlį! Tada galės jie mum pašvilpauti.

Atsitiko gi taip, kad tą patį metą ožka surado krūmelį. Pakratė savo barzdą, pamojavo ragais ir apsidžiaugė:

— Kodėl anksčiau neatėjau. Tai būčiau papietavus gerai.

Ir šoko į krūmą, lankstė, plėšė jo šakas, trypė.

Kitą metą sužaliavo tik vienas stiebas. Skubėjo augti, ir vienas pats sau kalbėjo:

— Kvailiai tie mano broliai, patys nenorėjo gyventi: krepšiu bus geriau, nei medžiu, švilpyne garsiau skardėsi, nei čia dainuodamas su vėju! Tegu! Bet aš už juos augsiu ir būsiu didelis.

Čia jis pažvelgė į savo kaimyną ažuoliuką.

— O ko tu snaudi? Rodos, abu tą patį pavasarį išdygom, o ko atsilikai? Jei nori, lenktyniaukim: katras greičiau pasieksime debesis?

Ažuolas nieko neatsakė, net lapų nesujudino.

— Tuščia puikybė, — pagalvojo gluosnis. — Aš tai galėčiau didžiutis, o ne jis. Štai, koks mano liemu: blizga iš dailumo, o jis — apšepęs, negražus. Nenori, nereikia. Mokėsiu ir vienas augti ir būti didelis!

Gluosnis jau buvo didokas, augštai kėlė išpurentą galvą ir džiūgavo paežerėje. Jis vienas greičiausias, jis vienas linksmiausias. Nėra jam niekur lygaus!

Išgirdo ir žmones kalbant:

— Gražus gluosnis, gražus medelis!

Susisuko žaliokui galva. Ir kaip čia save pamatyti? Kaip jis atrodo?

Stebėdamas ežerą, jis matė, kaip ten atsispindi debesys, saulė ir žvaigždės.

— Jei taip pasilenkčiau prie šito veidrodžio, galėčiau pasigrožėti.

Tada paprašė vėją, kad jis pūstų nuo kranto į vandenį. Gluosnis linko, metė šakas į vieną pusę, stengėsi visas pakrypti ir save pamatyti. Vieną kartą pasisekė: išvydo save. Valandėlę tylėjo, paskui pasklaidė šakas ir susimąstė:

— Žinoma, kad aš gražus. Ir net labai gražus! Štai, kad ir mano kaimynas, tuščia puikybė — ažuolas, kas iš jo. Koks jo liemuo. Jis negali pasidžiaugti lieknumu, drabuželio švarumu. Jo šakos sukumposios, kreivos. O mano — koks tiesumas. Galiu palyginti save ir su egle. Ir kas iš jos: perdaug apžėlusi barzdom. Net liemens nedrįsta parodyti, nes tas liemuo tikriausiai baisus. Pušis? Kas gi — perdaug ištįsus, šakos apkibusios adatom, nemoka nei su vėju kalbėtis, nei pažaisiti. Negali net pasilenkti žemyn. Niekis pušis. Beržas būtų gal artimiausias man, bet kokie jo drabužiai: tiesiog nuogas, gėda ir žiūrėti.

Taip džiaugėsi gluosnis, žiūrėdamas į vandenį. Kai saulė nusi-leido, jis sapnavo tik tą vaizdą: jo ilgos šakos, tartum plaukai plakasi, o aplink debesys ir saulė.

Taip diena dienon gluosnis žiūrėjo į save ir džiaugėsi. Kartą jis net krūptelėjo išsigandęs. Kažkas plyšo. Jo gražioji žievė prie kamieno sprogo. Vėjui tačiau nieko nesakė. Tegu, greit vėl užgys, greit vėl jo žievė bus graži. Bet atsitiko keistų dalykų, — kai vėjas tik sūpteldavo jį, kažkas sutratėdavo prie kamieno. O vieną kartą jo viena šaka ėmė ir neišleido lapų. Pamatė pats vandenyje, kad šmėkšo kažkas iš jo gražių kasų.

Tada gluosnis paprašė vėją jį apžiūrėti, kas ten dedasi. Vėjas šniukštinėjo aplink, čiupinėjo kamieną ir sukuždo į ausį:

— Sensti, brolau, kamienas sproginėja. Žievė stora, grubi, viena šaka nudžiūvo ir daugiau nebeatsigaus!

— Ką tai reiškia? Ką reiškia senatvė?

— Pamatysi, greit griūsi ir užleisi vietą kitam! — nusijuokė vėjas.

Gluosnis paniuro ir stengėsi į save nebežiūrėti. Bet jis buvo taip sulinkęs, kad nebegalėjo išsitiesti. Ažuolas tuo tarpu augo ir augo ir jau lenkė gluosnį.

— Nesikarščiuok, — tarė gluosnis. — Ilgai tingėjai! Jei nori lenktyniauti, galime. Tu dar pamatysi mane!

Siūravo gluosnis ir stengėsi, bet šaknys nebeklausė. Pavargo jos žemėje, ir vieną kartą gluosnis pajuto, kad šoną diegia. Paklausė vėjo, kas gi ten.

— Brolau, prakiuro šonai, piaulas byra. Taip tu nusenęs. Reikės tave verst į vandenį, nemėgstu senų medžių prie ežero. Vaizdą gadina!

— Mandagiau truputį! Aš nė nemanau griūti. Jei nori savo jėgas išmėginti, kibk į mano kaimyną ąžuolą.

— Manęs jau nepamokysi. Žinau, kas ąžuolas. Jei nori su juo susigrumti, reikia ilgai ilgai miegoti, paskui staiga pakilti ir su dideliu būriu užpulti. Ir tai kartais nepasiseka. Jai talkina perkūnas, jei nuleidžia žaibą, kartais šiaip taip paguldai. Kam man vargti, kad galiu ir taip linksmas švilpauti paežerėm.

Gluosnis nieko nebesakė, nebekalbino vėjo. Žvalgėsi, iš kur čia pradėti save taisyti. Tuo metu atėjo žmonės ir pamatė jo kiaurą šoną. Išėmė jo piaulus ir parsinešė džiovino, eidami bičių medaus kopinėti, smilkė ir dūmavo jais didelius ir gražius avilius.

Gluosnis susimąstė.

— Tik truputį pastangų. Aš perdaug džiaugiaus savim, perdaug

Atėjo piemenys ir uždegė jį.

svajojau ir nieko neveikiau. Dabar pats laikas pasistengti. Juk turiu dar šaknų, ir vanduo čia pat, maisto užteks. Drąsiau, gluosni, žiūrėk į šviesų dangų! Nepasiduok! Toks gi mažas buvo ąžuolas, taip skurdžiai augo. O štai, jau kaip pasistiebė. Ko man snausti.

Vėjas tuo metu ėjo anapus ežero ir išvydo gluosnį.

— Tai bjaurus tas kerėpla, bjaurus! Kam aš taip ilgai jį laikau!

Vėjas įsibėgėjo ir puolė. Gluosnis nesuspėjo net kvėptelti, kaip lūžo pusiau. Jo šakos puolė ežeran. Ten atsispindėjo saulė ir debesis. Vanduo ištiško, sumirgėjo ir užliejo išdidžias gluosnio šakas, nulaužtą liemenį.

Ant kranto liko tik išpuvęs kelmas. Atėjo piemenys ir uždegė jį. Kai dūmai draikėsi aplink, piemenys dūdavo karklo švilpom, o ąžuolas judino lapus ir stiebėsi augštin.

Žiburėlis tamsoje

JONAS RŪTENIS

Tamsi naktis užgulė dangų ir kuklias Naumiesčio trobeles.

Gerai įsiklausęs, galėjai girdėti, kaip nedrąsūs lašai kapnoja nuo pageltusių lapų. O dar geriau įsižiūrėjęs, galėjai matyti tolumoje balzaną tašką. Tai Didžiojo Daktaro žiburėlis.

Jis toks menkutis, tačiau žandarai nuolat budi ir tik laukia progos, kad galėtų užgesinti tą žiburėlį. Jie jaučia, kad mažyčio žiburėlio spinksėjimas kada nors išsilies į didelę liepsnos jūrą. Tada atsigaus prispaustieji. Įsigeis gyventi šviesoje ir viską pažinti. Norės būti laisvi. Atsipalaiduos nuo persekiojimų ir baimės. Galės laisvai melstis is skaityti paaukuotais kraštais maldaknyges. Žino, kad prie šito žiburėlio, kad ir ligos perblokštas, budi žmogus — galiūnas, kurs Lietuvą žadina pabusti ir laisvai prisikelti.

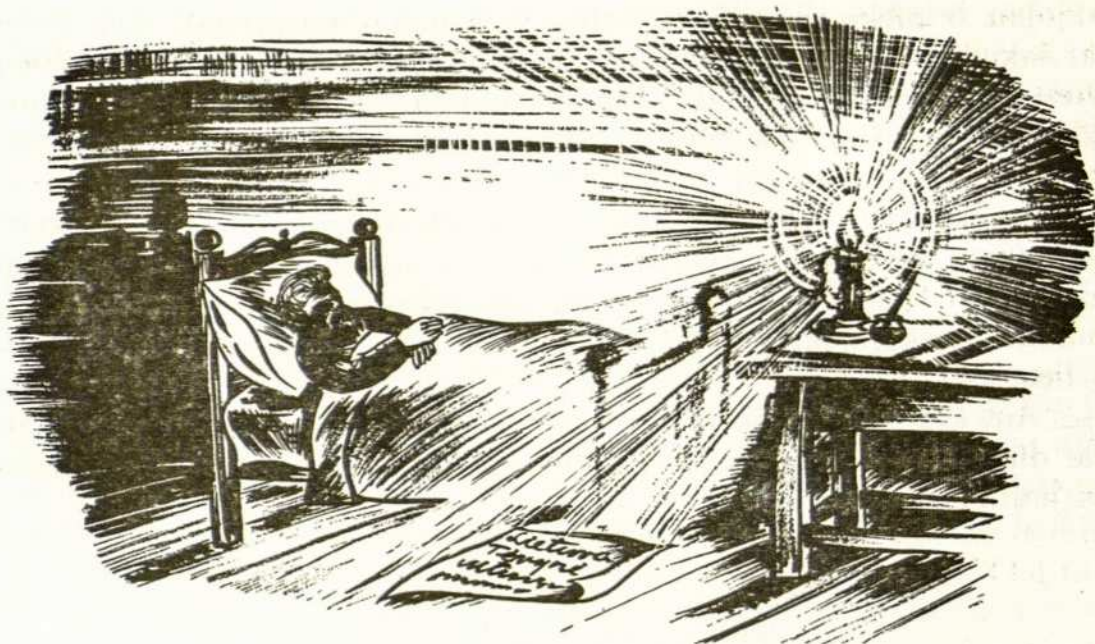
* * *

Tą naktį daktaras Vincas Kudirka, apsikaišęs pagalviais, sėdėjo lovoje. Įbedęs savo dideles akis į mažai apšviestas kambarėlio sienas, kažką svajojo.

Kambarėlyje buvo šalta. Pro jo akis slinko ištisos virtinės vaizdų:

Puošnus salionas Varšuvoje. Visur gėlės. Kilimai. Brangūs ir seni paveikslai. Kampe prie atdaro pijanino sėdi jaunutė mergina, apsupta draugių ir draugų. Vidury saliono didžiulis stalas, apkrautas valgiais ir gėrimais. Buvo švenčiamas panos Valerijos gimtadienis. Visi smagūs. Patenkinti. Tik pana Valerija nusiminus.

— Paskambink! — prašė svečiai.

Jis buvo išvargęs ir iškankintas.

— Negaliu...

Tą atsakymą visi suprato. Valerija laukia jauno studento Vinco. Pagaliau prie durų stovįs tarnas praneša:

— Ponas Kudirka!

Visi pašoksta iš vietų. Valerija triukšmingai užgauna klavišius ir iš po jos pirštų, tartum upė, išsilieja žavi melodija. Tai Vinco Kudirkos parašytas valsas. Paskui ji palieka pijaninę ir nuskuba pasitikti reto svečio.

Kampe šypsos senas Kudirkos bičiulis. Sveikinas.

— Sveikas, Lietuvos poete, — sako jis.

Jam kažkaip nesmagu pasidaro. Jis veidrodyje mato savo paraudusį veidą. Senasis prietelius šypsodamasis pasitraukia...

...Vaizdas valandėlei pranyksta, bet neužilgo Daktaras ir vėl mato:

Jis namie. Kukliame, bet šviesiame ir tvarkingame savo kambaryje. Susirūpinęs rymo prie stalo. Stalas apkrautas knygomis ir raštais. Tarp krūvos raštų klaidžioja Valerijos akys. Švarko atlape tebekvepia jos padovanota gėlė. Krūvoje raštų teberiokso numestas lakštas su parašytomis ir aną kartą, svečiuose pas Valeriją, skaitytomis eilėmis. Dar tebesigirdi triukšmingas plojimas. Kudirka susimąsto:

— Lietuvos poetas! — kažkas patylomis taria.

Kažko susirūpinusios akys klaidžioja, kažko jieško.

A U S Z R A !

— Viešpatie! — nučiupęs lietuvišką, prūsųose spausdinamą

laikraštį, sušunka Vincas ir skaito. Paskui nuleidžia rankas, suklumpa prie stalo ir verkia... Sodrios jaunuolio ašaros vilgo daktaro Jono Basaniaus "išguldytą" prakalbą, parašytą pirmojo lietuviško laikraščio pasirodymo proga. Atgimė tada Vincas Lietuvai iš naujo, ir jau niekada su ja nebesiskyrė. Pasiryžo visomis išgalėmis dirbti jos naudai, kad tik greičiau prikeltų savo Tėvynę laisvam gyvenimui, kuriame visiems būtų sotu, šviesu ir gera.

Dabar Daktaras gulėdamas šypsosi. Užgęsta žvakigalis, ir jis gir-di varpus, kurie taip iškilmingai gaudžia ir pripildo visą kambarėlio tamsą. Rodos, tokie patys, kaip per didžiuosius atlaidus tėviškėje. Jis mato juos siūbuojančius ir stipriai daužančius plienines šerdis. Ilgai-niui skambesys susilieja į vieną didelį varpą ir visos plieninės šerdys daužia taip stipriai, kad daktaras net pašoksta lovoje. Visos kamba-rėlio sienos sutviska akinančia šviesa. Daktaras Vincas Kudirka taria: **KELKITE! KELKITE! KELKITE!**

* * *

Tamsi rudens naktis pasibaigė. Pirmieji saulės spinduliai, prasi-skverbę pro mažiųjų langų stiklus, nutvieskė kambarėlio sienas auksu. Jie taip pat apšvietė Didžiojo Daktaro veidą.

Jis buvo išvargęs ir iškankintas. Ant staliuko pūpsojo privarvė-jusios žvakės kupstelis, atkimšta rašalinė, plunksnakotis ir keli tušti popieriaus lakštai. Ant žemės buvo nukritęs lapas su dviejų eilučių įrašu:

Lietuva, tėvynė mūsų,
Tu didvyrių žemė...

LAISVI GIMĖM

DANUTĖ LIPČIŪTĖ

Baltas žirgas ko sužvingo?
Plevėsuoja vėliava! —
Tai lietuvis ilgis Vilniaus,
Laisvės trokšta Lietuva.

Žiebias žvaigždės virš pusnynų
Ir virš žydinčių laukų,
Tavęs ilgimės, Tėvynė,
Šalie skambančių šilų.

Laisvi gimę, laisvi auge,
Laisvi amžiais broliai bus...
Mes visi: maži, suaugę
Grįšim į tėvų namus...

ŽALČIŲ KARALIENĖ

Pagal lietuvių liaudies pasaką

parašė

STEPAS ZOBARSKAS

NELAIMINGOJI NAKTIGONĖ

Jau temo, kai Ažuolas ir Eglės broliai išjojo į girią. Sėdėdamas ant juodbėrio, jis gėrėjosi vakaruose suspindusia žvaigžde, klausėsi turklių kurkimo balose, ir niekaip negalėjo atsидžiaugti, kad gerieji dėdės jį pirmąjį išsirinko naktigonei.

Ijoję giliau į pušyną, jie užtiko nedidelę aikštę. Ten buvo vešli pieva, prižėlusi gardžiausios žolės. Ir vos tik raiteliai nušoko žemyn, arkliai bematant įnyko skabyti laukinius dobiliukus. Paskui broliai prisirinko sausų šakų ir susikūrė ugnį. Gera buvo sėdėti prie ugnia-kuro. Aplinkui ošė didžiuliai medžiai. Vienur kitur suvirpėdavo tarp pušų ir eglių įsimaišiusio beržo šakelytės nenuorama paukščiukas. Bet šiaip visur buvo labai tylu, tik girdėjosi ugnies traškenimas ir žirgų prunkštimas.

— Gaila, kad jūsų tėvelio čia nėra, — tarė vyresnysis Eglės brolis. — Ir jį būtume pasiėmę naktigonės.

— Aš jam papasakosiu apie naktigonę, kai sugrįšiu, — atsakė Ažuolas.

— Būtų buvę geriau, kad pats būtų pamatęs.

Valandėlei pasidarė tylu. Paskui jaunesnysis brolis paklausė:

— O kodėl jis nepalydėjo jūsų? Kodėl vienus į mamos tėviškę išleido?

— Tėvelis neišleido mūsų vieno į mamos tėviškę! — atkirto Ažuolas. — Jis mus palydėjo iki pat kranto.

— O ką paskui darė?

— Paskui palinkėjo laimingai sugrįžti ir nuplaukė.

— O ar galėsit vieni surasti į namus kelią?

— Tėvelis pasitiks.

— O kur jis jus pasitiks?

Staiga, Ažuolas pajuto, kad dėdės pradeda per daug visko klausinėti. Jų balsai atrodė įtartini. Jis prisiminė tėvo žodžius niekam nesakyti, koks jo vardas. Ne, daugiau jie iš manęs nieko neišgaus, pagalvojo Ažuolas.

— Mēs net nezinom tavo tēvelio vardo, — pasakē jaunesnysis dēdē tokiu balsu, lyg jam iš viso būtų mažai rūpējē sužinoti. Bet dabar Ažuolas nieko neatsakē. Jis suprato, kad jam spendžiamos pinklēs, ir todēl ryžosi tylēti, lyg būtų netekēs žado.

Veltui Eglēs broļiai prisispyrē reikalavo, kad pasakytų, kaip jie prisišauks žalčių karalių. Ažuolas buvo neprakalbinamas. Tada jie išsilaužē šmaikščias karklines vytines ir pradējo plakti Ažuolo pečius. Žalčių karalaitis tylējo kaip tylējēs, tik jo akyse ištryškusios ašaros rodē, kokios skaudžios buvo jo dēdžių rykštēs.

— Bjaurus žalčiukas! — murmėjo Eglēs broļiai, žiūrėdami į aušrą, kuri vis plėtėsi plačiau ir plačiau rytuose. Jie jau įsitikino, kad Ažuolas bus neperkalbamas ir kad teks joti namo, nieko apie Eglēs vyrą nesužinojus. Užvertē žemėmis blėstantį ugniakurą ir tylėdami sėdo ant arklių. Su jais drauge jojo ir Ažuolas, visu kūnu tebejausdamas rykščių kirčius.

Kai jau buvo netoli namų, vyresnysis Eglēs brolis prijojo prie Ažuolo ir tarē jam patyliukais:

— Žiūrėk, kad nē vienu žodžiu neprasitartum apie tai, kas įvyko šiandakt girioje! Prasitartum — gyvam kailį nuluptume!

Ažuolas nieko neatsakē, bet iš jo veido dēdēs suprato, kad jis tylēs kaip žemē.

Dvi naktis iš eilēs broļiai nemigo, klausinėdami Beržą ir Uosį. Lygiai taip, kaip ir Ažuolas, jie kentē skaudžias rykštēs, tačiau nē vienas neišdavē savo tėvo vardo.

Tada atėjo ketvirtoji naktis, kada Eglēs broļiai išsivadino naktigonēs Drebulę, žalčių karaliaus dukterį. Sėdėdama ant arklio nugaros ir jodama palaukėmis, ji taip pat krykštavo iš džiaugsmo, kaip ir jos broļiai.

— Pasakyk man, Drebulėle, koks tavo tēvelio vardas? — uždėdamas ranką ant jos peties, paklausē vyresnysis dēdē, kai arkliai jau ganēsį pievoje ir skaisčiai degē laužas.

— Mano tēvelio vardas... — staiga Drebulė atsiminė, kad ji buvo pažadėjus niekada niekam neprasitarti jo vardo. — Nebeatsimenu, — pasakē ji.

— Kokia iš tavęs duktē, jeigu neatsimeni savo tēvelio vardo!

— Ji atsimena, — įsikišo kitas dēdē, — tik nenori mums pasakyti. Ar ne tiesa, Drebulėle?

— Tiesa, — atsakē žalčių karalaitē, truputį susigėdusi.

— Tai ir pasakyk.

— Ne, negaliu pasakyti.

— Kodėl?

— Tėvelis uždraudē.

— Kitiems gali nesakyt, bet mes gi esam tavo dėdės, tavo mamytės broliai. Mums valia žinot, koks tavo tėvelio vardas.

— Vistiek negaliu sakyti.

— Ot imsi ir pasakysi! — staiga rūsčiu balsu sušuko vyresnysis dėdė, lauždamas karklinę vytinę.

Drebulės kūnu perbėgo šiurpas. Ji ne pastiro iš baimės. O kai dėdė plačiai užsimojo, norėdamas kirsti jai per pečius, Drebulė sušuko pusverksnė

— Pasakysiu! Pasakysiu! Tik nemuškit!

— Tai ir sakyk, o ne, tai taip įpilsiu į kailį!

— Mano tė-tė-velio vardas Žil-žil-vinė.

— O kur jūs jį sutiksit, kai norėsit namo grįžti?

— Prie jūros.

— O kaip jį šauksit?

— Mes jį šauksim: Žilvine, Žilvinėli, jei tu gyvas — pieno puta, jei negyvas — kraujo puta...

— Ir viskas?

— Viskas.

Dėdė numetė šalin rykštę, o jo akys šypterėjo iš pasitenkinimo. Prašvito ir kitų brolių veidai, tiktai Drebulė, įsikniaubusi į žolę, viena patyliukais verkė. Jai staiga pasidarė ir baisu ir gėda, kad buvo tokia silpna ir negalėjo paslapties išlaikyti.

Kitą rytą Eglės broliai, niekam nieko nesakydami, užsimetė ant pečių aštriai išplaktus dalgius ir išėjo į pajūrį.

JEI NEGYVAS — KRAUJO PUTA

Kai Eglė baigė tvarkyti savo ryšulius, atsisveikino su tėvais ir giminėmis.

— Mes palydėsime jus, — tarė jaunesnysis brolis.

— Ne, ne, nereikia, — skubiai atsakė Eglė. — Mes vieni rasim kelią.

Ji nematė, kaip Drebulė nuleido akis ir nusitvėrė abiem rankom už jurginų puokštės, kurią jai padovanojo senelė. Ji tik matė, kaip jos sūnūs: Ažuolas, Beržas ir Uosis žengė tvirtais žingsniais pro vartus, augštyr iškėlė galvas, ir jautė smarkiau plakančią savo širdį. Taip, kaip anksčiau buvo pasiilgusi savo gimtųjų namelių, taip ji dabar ilgėjosi žalčių karaliaus rūmų, kuriuose ji jautėsi tikra šeimninė. Ji pasiilgo ir savo vyro, kuris ją ir jos vaikus taip labai mylėjo.

— Mes tuoj susitiksim tėvelį! — sušuko Ažuolas.

— Kažin, kokių dovanų jis mums padovanos, kai grįšime į pilį, — pridėjo Uosis.

— Gal naujus šarvus ir ilgą kalaviją, — spėliojo Beržas.

Bet Eglės širdį kažkas smaugte pradėjo smaugti. Net jos kojos tirpo, grimsdamos į smėlį. Priėjusi pakrantę, ji ištiesė rankas ir sušuko:

— Žilvine, žilvinėli!

Ažuolas, Beržas ir Uosis pakartojo:

— Žilvine, žilvinėli!

Niekas nieko neatsakė, tik vakaruose staiga ėmė tamsėti dangus ir stipriai pradėjo užauti bangos.

Tada Eglė dar garsiau sušuko:

— Žilvine, žilvinėli, jei tu gyvas, atplauk pieno puta, o jei... jei negyvas — pasirodyk kraujo puta.

Vos tik ištarė tuos žodžius, Baltija susiūbavo suūžė, nelyginant audra girioje, ir visų jų akys išvydo didžiulę kraujo putą, kuri plūduriavo ant bangos kaip didžiulis rožės žiedas. Ir iš tos bangos pasigirdo žalčių karaliaus balsas:

— Mūsų geroji dukrelė išdavė mano vardą, o tavo mielieji broeliai mane dalgiais užkapojo.

Vėl suūžė susiūbavo jūra, kraujo puta pasidarė tokia didelė, kaip visas vakarinis dangus, ir staiga viskas pranyko. Pranyko gintariniai žalčių karaliaus rūmai, dingo jos vyras — kraujo puta pavirtęs, nutilo amžiams jo balsas. Pasiliko Eglė vienui viena su trim sūneliais našlaiteliais, ir su dukrele, kuri savo tėvelį išdavė, kentėti pabijojusi. Ilgai tylėjo Eglė, susiėmusi rankas prie širdies ir žiūrėjo į aptemusį dangų. Ir nebejautė vėjo, kuris taršė jos plaukus ir siūbavo jos rūbus; nebejautė savo vaikų rankų, kurios kietai ją laikė nusitvėrusios. Ji tik jautė, kaip jos širdis ėmė stingti ir kaip ašaros sruvo per skruostus.

Iškėlė Eglė rankas į dangų ir sušuko:

— Vai tu Drebulė, Drebulėlė, tu mano dukrelė,

Ką tu padarei, ką tu pražudei!

Kad tu pavirstum į drebulėlę,

Kad tu drebėtum dieną naktelę.

Kad šiaurūs vėjai šukuot galvelę

Ir šalti lietūs praustų burnelę.

O jūs, sūneliai, tvirti berneliai,

Siūbuokit amžiais tvirtais medeliais,

Kad nepalaužtų žaibai nė audros,

Kad augtut amžiais, kaip Lietuvėlė.

Aš, jūs mamytė, liksiuos eglėlė.

Blyksterėjo žaibai, trenkė perkūnas į Baltiją, ir dingo Eglė su vaikais, tik ten, kur buvo jų pėdos įmintos, dabar žaliavo medžiai — eglė, akuolas, beržas ir uosis, ir savo balkšvais lapeliais virpėjo drebulėlė. Ir stovės jie Baltijos pakrantėje tol, kol bus gyva Baltija ir lietuviškos pasakos.

(Pabaiga)

ADOMO SAPNAS

T. B. MIKALAUSKAS

Po baisios ištarmės, kuria Viešpats nubaudė pirmuosius tėvus, išvarydamas iš rojaus, Adomas ir Jieva keliavo tris dienas ir tris naktis nei valgę nei miegoję. Kiekvieną kartą, kai tik pabandydavo sustoti poilsio, jų ausyse pasigirdavo rūstūs Dievo žodžiai, o velniukas kvatodamasis primindavo: “Adomai, Adomai, kur esi?”

Taip juodu liūdnei tęsė kelionę be jokio numatyto tikslo ar vietos, kurią turėtų pasiekti. Bėgo nuo likimo, kuris juos sekė kaip kokia pabaisa. Pagaliau jėgos nebeišlaikė, ir saulei leidžiantis, nuvirto po palme. Ir ten saldžiai užmigo.

Čia vėl sapnai nedavė ramybės. Žmonės žiauriai vieni kitus persekiojo, kankino. Plieniniai paukščiai skraidė virš galvos, jieškodami grobio. Skaudžios ligos vargino senus ir jaunus. Girtuokliai kėlė pasibjaurėjimą ir šimtai kitų išgąstingų vaizdų žadino iš miego.

Po valandėlės pasigirdo švelnutis balsas: “Adomai, Adomai, kur esi?” Šis balsas buvo suraminantis, liečiantis Adomo širdį kaip saulės spindulėlis po audros. Adomas apsidairė, negalėdamas suprasti, iš kur tas balsas.

— Ar tu, Jieva, mane šaukei?

— Ne, Adomai, aš tau nieko nesakiau.

— O vis tik kažkas mane kalbino!

Abu nutilo, ir vėl bandė užmigti. Bet štai iš naujo pasigirdo tas pats balsas: “Adomai, Adomai, kur esi?”

Adomas nebesuprato, ar sapnavo ar tikrai girdėjo tą balsą... Augštai, augštai danguje pamatė debesėlį, kuris palengva leidosi į žemę tiesiai ant jo. Debesėlyje matė Moteriškę, žvilgančią kaip žvaigždę. Geriau įsižiūrėjęs, matė ant jos rankų kūdikėlį.

Moteriškė sustojo arti jo ir prakalbo. Jos balsas paslaptingas, dangiškas. Ji jam sakė: “Pagal Augščiausiojo patvarkymą, aš gim-

Giedanti žemė

VARNĖNAS

Kada pradedame kam sakyti, kaip atrodo iš baimės žado netekęs žmogus arba koks nenorįs kalbėti užsispyrėlis, iš kurio nei gražiuoju, nei piktuoju negalima išgauti žodžio, mes dažnai sakome: "Jis tyli, kaip žemė". Bet ar iš tikrųjų žemė yra nebylė, ar niekados ji ir nepaleidžia jokio balso, ar niekam neteko girdėti, žemę garsinant? Į šį klausimą mums atsako gamtininkai ir pasaulio keliautojai. Iš jų sužinome, kad esama tokių vietų, kur žemė kalba: gieda, dainuoja, verkia, dejuoja ir griežia. Šituos nuostabius ir paslaptingus žemės garsus teko girdėti daugeliui žmonių, ir kiekvienas savotiškai tai pasakoja.

Afrikos dykumoje, Saharoje, daugelyje vietų užeinama giedančių smėlio kopų. Saulei nusileidus, vakaro tylumoje keleiviai išgirsta nuostabią dykumos muziką. Iš gelsvų smėlio kalnelių sklindą paslaptingi garsai, kartais panašūs į bičių spiečiaus dūzgimą, kartais į žiogelių čirškimą, į tylią smuiko stygų raudą arba tolimą varpų skambėjimą. Arabijos dykumoje taip pat esą vietų, kur iš smėlio einą nuostabūs garsai. Kaip tik saulė pakrypsta žemyn, smėlynai pradeda giedoti. Ir juo artyn vakaras, juo labyn girdėti smėlynų muzika, panaši į kanklių garsus; kartais tie garsai tenai pasidarą ypatingai garsūs, lyg tūkstančio būgnų dundėjimas. Šiaurės vakarų Saharoje esą smėlynų, kurių dūzgimas panašus į žmogaus dejavimą — į tylią prislopintą raudą. Libijos dykumose smėlio garsai panašūs į negrų muziką. Hebridų salose esą švilpiančių smėlio kopų. Gamtininkas Mileris pasakoja, kad tos kopos kartais taip baisiai pradedančios švilpti ir šnypšti, lyg jose šliaužiotų milijonai pikčiausių gyvačių. Havajų saloje, Kaujoje, esą staugiančių smėlio kopų. Jų staigimas girdėti per 2—3 mylias.

Azijoje, Tibeto dykumoje, pasitaiką griežiančių kopų. Vietiniai gyventojai pasakoja, kad toje dykumoje gyveną nykštukai. Jie dažnai kelią linksmas pramogas — dainuoja ir griežia mažytėmis dūdelėmis, kurių aidas girdėti po visą apylinkę. Bet iš tikrųjų tai tėra giedančios smėlio kopos. Amerikoje, Kalifornijos dykumoje, yra tokia vieta,

siu už keturių tūkstančių metų ir be nuodėmės, o Sūnus, kuris gims iš manęs, atidarys Dangų, kuris buvo uždarytas per tavo nuodėmę."

Regėjimas išnyko. Kada Adomas atvėrė akis, jau buvo aušra. Pasaulis tada jam atrodė visai naujoj šviesoje. Jis pašaukė Jėvą ir papasakojo visą sapną.

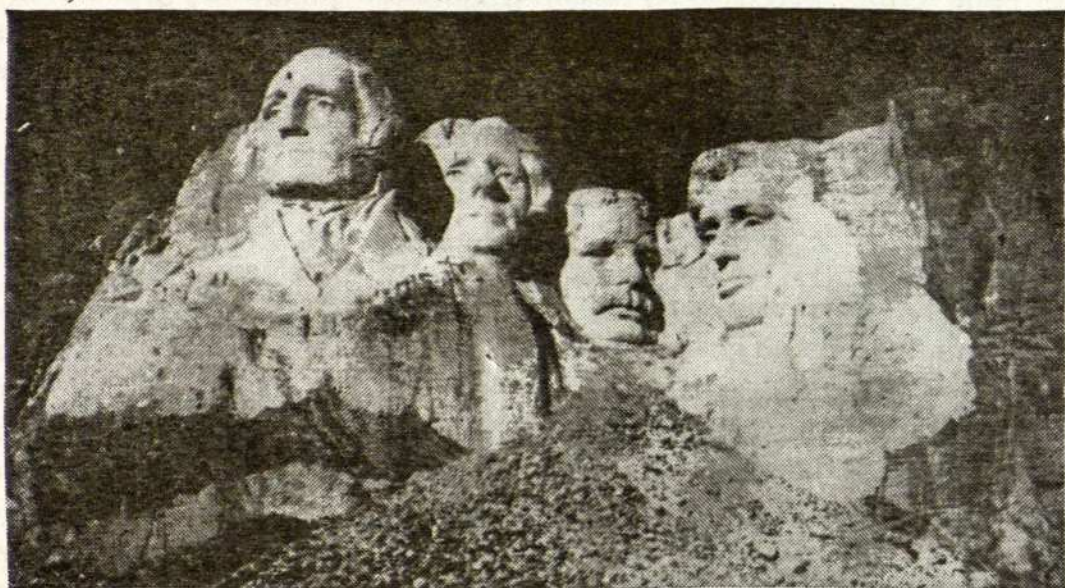
Tada Adomas ir Jieva atsiklaupė ir garbino Dievą, dėkodami už apšvietimą.

kur smėlynai gieda kiekvieną vakarą. Į čia suvažiuoja daugelis keleivių pasiklausti nuostabios dykumų giesmės. Nevados kalnų pašlaitėse, Amerikoje, taip pat esą griežiančių smėlio kopų, kurių muzika girdėti už 10 kilometrų. Čili krašte rastume smėlynų, kurių garsai panašūs į pelėdos klyksmą ir pasikartoja tik saulei tekant. O Pietų Afrikoje esą tokių smėlynų, iš kurių sklinda šiurpus juokas, vidurnaktį pavirstas baisiu dundėjimu, tarytum kas šaudytų iš patrankų. Giedančių smėlynų yra ir Europoje: Rumunijoje, Čekoslovakijoje, Rytprūsiose prie Baltijos jūros ir Ukrainoje.

Ir mūsų tėvynėje, Lietuvoje, yra giedančios žemės kampelis. Tai Kuršių kopos arba Neringa. Jūs, tur būt, žinote, mieli vaikučiai, kad tarp Baltijos jūros ir Kuršių marių yra ilgas, siauras žemės rėžis, vadinamas kopomis. Šitas rėžis tęsiasi nuo Klaipėdos ligi Kranto, Rytprūsiose. Šitoji žemės juosta turi apie 100 km. ilgumo ir 1—3 km. platumo. Ji skiria Kuršių mares nuo Baltijos jūros. Pusė to rėžio, nuo Klaipėdos ligi anapus Nidos, priklauso Lietuvai, o toliau, nuo Nidos ligi Kranto, Vokietijai. Vietomis kopos apsodintos žaliomis pušelėmis, o vietomis tik balti smėlynai stūkso. Gražiausios kopos yra prie Nidos. Kopose nėra nė vieno medelio, nė mažiausios žolytės: tik smėlys ir smėlys aplinkui. Vietomis kopos labai augštos, panašios į baltus kalnus. Atsistojus augščiausios kopos viršūnėje galima pamatyti iš vienos pusės banguojančią Baltijos jūrą, iš antros — tyliai ošiančias Kuršių mares. Šita vietelė panaši į Saharos dykumą, tiktai daug gražesnė, nes čia yra graži jūra, mėlynos marės ir nėra pavojų paklysti arba nutrokti.

Kada nuo jūros pakyla stipresnis vėjas ir pradeda nešioti kopų smėlį, kopose pasigirsta nuostabūs garsai, panašūs į kanklių stygų skambėjimą, kartais į tylų daugelio žmonių giedojimą. Ir juo ilgiau vėjas pučia, juo aiškiau girdėti kopų giesmę. Pirmą kartą išgirdusiam kopų giedojimą darosi keista ir nejauku. Bet juo ilgiau klausai, juo labiau pradeda patikti šitie nuostabūs garsai. Atrodo, lyg čia gieda kažkas labai artimas ir mielas, kurio klausytum dieną naktį — ir niekad negalėtum atsidžiaugti. Kam teko nors vieną kartą girdėti Nidos kopų giesmę, tas niekados jos neužmirš. Taip giliai įsminga į širdį paslaptingi smėlio grūdelių balsai.

Kodėl mūsų ir kitų kraštų smėlio kopos gieda, dainuoja, verkia ir juokiasi? Vieni mano, tie garsai kyla smėlio grūdeliams trinantis į kits kitą. Bet juk esama ir tokių smėlynų, kurie gieda ir kada visai nėra vėjo, kada smėlio grūdeliai nejuda. Kiti aiškina, kad tuos nuostabius garsus sukelianti iš žemės gelmių kylanti drėgmė. Treti spėlioja, kad smėlyje įsimaišiusios mineralinės druskos sukeliančios tam tikrus virpėjimus ir garsus. Bet ligi šiol dar niekas neatspėjo tikrosios kopų giedojimo priežasties.

Šituos veidus pažįsta visa Amerika.

PIRMIEJI AMERIKOS GYVENTOJAI

KAZYS RINKA

Vakarų žemyno krantus 1492 metais pasiekė Kristupas Kolumbas. Nuo to laiko pradėjo plaukti visa virtinė nuotykių jieškotojų, tyrinėtojų, kurių dalis ten ir apsigyveno. Bet Amerika buvo apgyventa ir prieš europiečiams atvykstant. Šiuos pirmųjų amerikiečius Kolumbas klaidingai pavadino indėnais, nes jis buvo įsitikinęs, kad rado tikrąjį jūrų kelią į tolimąją Indiją. Šis klaidingas tų žmonių pavadinimas prigijo, ir iki šiai dienai jie taip vadinami. Iš kur šie gyventojai yra kilę, niekas tuo tarpu dar nėra išaiškinęs. Jie nebuvo balti, kaip europiečiai, bet ir ne juodi, kaip afrikiečiai, nei pagaliau geltoni, kaip kiniečiai ar japonai. Jų odos spalva panaši į varį, plaukai tamsūs ir statūs, akys mažos, įdubusios ir tamsios.

Indėnai gyvena giminėmis, išsisklaidžiusiomis po visą žemyną. Kiekviena giminė turėjo savo vadą. Gyvendami miškuose ir nemokėdami žemės dirbti, turėdavo misti daugiausia medžioklės laimikiu. Ką tėvas parnešdavo, tai visi valgydavo, jei nieko neparnešdavo, visi likdavo alkani. Jie pasisodindavo vieną kitą daržovę. Mokėjo auginti kukurūzus. Bet jų darbo įrankiai buvo labai paprasti. Titnaginiais noragas atstojo plūgą. Juo pradraskydavo žemę ir įmesdavo sėklą į prakrapštytą duobutę. O medžioti tai tikrai buvo įgudę. Tankiausiais miškais sekdamas žvėris, ir mažiausias šlamesys, nulaužtos šakelės brakstelėjimas parodydavo jiems, kur ir koks žvėris prabėgdavo. Indėnai kurda-

vosi ugnį taip, kaip ir mūsų skautai, sukdami pagaliuką į sauso medžio gabalą. Kibirkštį įpūsdavo ir ant besikuriančios ugnies užmesdavo sausų samanų. Mėsą kepdavo ant pagaliukų, ištiestų virš ugnies, o daržoves ir kukurūzus kepdavosi žarijomis užkasę. Gyvenimas buvo sunkus, bet įdomus. Vyrai medžiodavo, o moterys dirbdavo namuose, lupdavo žvėrių kailius ir paruošdavo juos džiūti. Motinos savo mažuosius visuomet nešiodavo krepšy ant nugaros.

Tolimesnes vietas pasiekdavo valtimis, vadinamomis "kanū". Jas pasigamindavo iš nuluptos augančio beržo žievės, o paskui tuos žievės gabalus susiūdavo dirželiais. Tokie jų laiveliai būdavo labai lengvi, ir kiekvienas vyras lengvai pajėgdavo nešti nusinešti, kai perplaukdavo ežerą ar upę. Pinigų indėnai neturėjo. Mainydavo įvairius daiktus; kartais vartodavo vietoj pinigų tam tikrus iš kiautelių padarytus diržus. Pajūrio indėnai prisirinkdavo kiautelių, titnago kraštu suskaldydavo juos į mažus gabalėlius, perverdavo pro skylutę, sušniūruodavo, paskui dar tokias kelias eiles suausdavo ir štai šitokius pinigus nešdavo jau į gilumą krašto, kur iškeisdavo į kailius ar kitus daiktus. Kartais šitokiuose diržuose įausdavo įvairių ženklų. Tie ženklai atstodavo laiškus. Žinias pranešinėdavo ir dūmais, susikurdami didelius laužus ir užmesdami ant jų žalių eglių šakų. Įsidegusį laužą uždengdavo odiniu apdangalu, o kai jį pakeldavo, pakildavo ir didžiuliai dūmų debesys, kurie reikšdavo tam tikrus sutartinius ženklus.

Knygų nebuvo. Vakaraus, kai susirinkdavo prie laužo, senesnieji pasakodavo jaunesniesiems padavimus iš savo giminės istorijos, arba sekdamo šventas legendas. Mat, indėnai buvo labai pamaldūs. Bažnyčių jie nestatydavo. Tikėdami į visus aplink esančius daiktus — į saulę, mėnulį, medžius, paukščius, upes ir kt., jie juos ir garbindavo. Jų šokiai būdavo skirti daugiausia maldos dievams. Į ligą indėnai žiūrėdavo kaip į piktosios dvasios atėjimą, taigi, ir ligonis gydydavo įvairiausiomis apeigomis, šokdami ir dainuodami ir tuo mėgindami išvartyti iš ligonio piktąją dvasią. Šių apeigų vadovas, gražiai pasipuošęs, šokinėdavo ir dainuodavo. Paprastesnes ligas ir įvairiomis šaknelėmis išgydydavo.

Šitos indėnų šeimos gyveno sau išsisklaidžiusios po didelį Amerikos žemyną, prie jos didžiųjų ežerų, upių, miškuose ir tyruose. Žemyne buvo milžiniški plotai derlingos žemės, po žeme slėpėsi dideli turtai — auksas, sidabras, geležis, varis, nafta, bet vietiniams tai buvo paslaptis. Jie net nenujautė, kiek turtų turi. Vienintelis turtas, kuriuo jie pasinaudodavo, buvo žvėrys. Sėdėdami ant aukso, paties aukso jie paimti nemokėjo.

Už trijų tūkstančių mylių nuo šių indėnų gyvenamos žemės, buvo kitas žemynas, Europa, turėjusi jau kelių amžių kultūrą. Ir čia niekas

nežinojo apie tą indėnų gyvenamą kraštą. Tik staiga, 1492 metų spalio 12 d. rytą saujelė indėnų vienoje salelėje, šiandien Bahama vadinamoje, išvydo jūroje tris milžiniškus paukščius su dideliais išskėstais sparnais. Kai šitie paukščiai prisiartino, indėnai pastebėjo, kad tai dideli, niekuomet nematyti, laivai. Iš jų išlipo ir laiveliais priplaukė prie žemės keistos būtybės. Indėnai susijaudino. Iš valčių išlipo išblyškę svetimieji. Indėnai nustebę žiūrėjo, kaip jie klaupiasi ir bučiuoja žemę, o paskui dar iškelia didžiulę vėliavą. Kas galėjo būti šie išblyškę svetimieji? Ar tai pasiuntiniai, atėję iš Didžiosios Dvasios krašto? Ne, tai buvo europiečiai, jieškojusieji kelių į Indiją, kur buvo auginami pipirai ir kitoki prieskoniai ir iš kur būdavo atvežamos brangenybės. Tarp keleivių buvo Kristupas Kolumbas.

EUROPIEČIŲ ANTPLŪDIS

Po šios pirmosios kelionės, Kolumbas dar kelis kartus buvo čia atkeliavęs, manydamas atradęs Indiją, bet niekur čia negalėjo aptikti išgarsėjusių rytų turtų. Jis ir mirė nežinodamas, kad atrado naują žemyną.

Po Kolumbo ne vienas ispanas čia buvo atkeliavęs, godžiai jieškodamas šio krašto turtų. Netrukus ispanai įsteigė savo kolonijas, o šiandien šios vietos vadinamos Vakarų Indija. Ispanai buvo įsitikinę, kad pasiekė Aziją. Kai jie atrado salas, bandė toliau keliauti ir surasti žemyną, kur gyveno rytiečiai, turintieji pasakiškų turtų. Tik 1501 metais, kai į Amerikos žemyną atkeliavo italas keliautojas Americus Vespučius, buvo pradėta manyti, kad tai ne Indija, o visai kitas žemynas. Kai šis keliauninkas grįžo į Europą, jis parašė savo atsiminimus ir išpūdžius, pavadindamas juose šį žemyną Mundus Novus, Naujuoju Pasauliu. Tuo metu vokietis geografas rašė geografišką knygą. Knygos įvade naująjį Americaus Vespuciaus apkeliautą žemyną pasiūlė pavadinti Amerige arba America, Americaus žeme. Tada šis mokslininkas paruošė žemėlapi ir jame pažymėjo naująjį žemyną America (Amerika); nuo tada jis taip ir vadinamas.

Šiomis pirmomis kelionėmis viskas nesibaigė. Ispanai keliavo ir jieškojo daugiau. Naujoje žemėje visi norėjo atrasti turtų. Bejieškodami rado naujų, ligi tol nežinotų, vietų: Ramųjį vandenyną, Misisipi upę, didžiuosius ežerus, kurie šiandien skiria Jungtines Valstybes nuo Kanados, ir taip toliau. Visas rastąsias žemes jie priskyrė savo tėvynei — Ispanijai.

Tuo laiku, kai Ispanija Naujame Pasaulyje kūrė savo didžiąją imperiją, anglai menkai tekreipė į tai dėmesį. Bet kai pradėjo valdyti karalienė Elžbieta, sukruto ir anglai keliauti į Ameriką. Ši karalienė buvo didelė svajotoja, ir siekė, kad jos kraštas būtų turtingas ir dide-

lis. Ji mēgo puošnumą ir brangenybes, o čia pasitaikė proga praturtėti. Ji norėjo, kad Anglijos laivynas vandeniui pro šiaurinę Amerikos dalį pasiektų tolimuosius rytus. Bet jos laivai pasiekė Amerikos šiaurės krantus ir toliau negalėjo plaukti. Į rytus nebuvo kelio. Karalienė nesigailėjo didelių sumų pinigų ir siuntė gerai įrengtus laivus toliau šio kelio jieškoti. Bet visos kelionės leido tik įsitikinti, kad rytų pro čia negalima pasiekti. Vis dėlto tatau netrukė karalienei vykdyti savo tikslą. Tie patys laivai, kurie buvo paruošti plaukimui į rytus, pradėjo kitokiu būdu rinkti Anglijai turtus. Prasidėjo piratų (plėšikavimo) laikai. Anglai mokėjo statyti greitus laivus, ir jų jūrininkai pavydavo ispanų laivus, plaukiančius iš Amerikos, ir, apiplėšę juos, grįždavo atgal į savo uostus, parsiveždami nemaža grobio. Šitokiu būdu britų jūrininkai siautė Atlanto vandenyne. Ispanus tokie anglų darbai baisiai papiktino. Tuometinis Ispanijos karalius Pilypas nutarė pastatyti didžiulį laivyną ir sunaikinti anglų piratus. 1588 metais Nenugalimoji Armada, kaip ispanai ją vadino, prisiartino prie Anglijos krantų. Anglų laivynas buvo daug mažesnis, bet jų maži ir daug greitesni laivai netrukus stojo į kovą ir įveikė didžiulį ispanų laivyną. Ispanų laivynas grįžo į savo kraštą, parsiveždamas ne tik pralaimėjimą Europoje, bet ir netekęs savo žymaus vardo Amerikoje, nes nuo to laiko čia pradėjo veržtis anglai, netrukus gausiai kolonizavę visą Ameriką. Vienas pirmųjų anglų kolonistų vadų buvo Sir Walter Raleigh (tarti ser Ualter Raly). Jis kolonizavo tą vietą, kur šiandien yra Virginijos valstybė. Iš Amerikos jis pirmasis atvežė į Europą tabako. Vienas įdomus nuotykis įvyko pasirodant tabakui Anglijoje. Tas pats Raleigh pasidirdino ilgą pasidabruotą pypkę ir, prisikimšęs tabako, užsirūkė. Tuo metu tarnas nešė savo šeimininkui visą ąsotį alaus. Pamatęs dūmus, einančius iš šeimininko gerklės, pagalvojo, kad šis užsidegė, ir pylė ant jo tą visą ąsotį alaus, norėdamas užgesinti gaisrą.

Anglai išsiuntė į Ameriką visą eilę kolonistų, norėdami savo kraštą padidinti. Bet atvykusiems kolonistams iš visų pusių grėsė pavojus, nes miškuose buvo pilna indėnų ir žvėrių. Nuo žvėrių galėdavo kaip nors apsisaugoti, bet indėnai, matydami šiuos išblyškusius atvykėlius, galvojo, kad jie jiems yra pavojingi. Be to, jie matė, kaip baltieji pradėdavo kirsti miškus. Norėdami juos išvyti iš savo krašto, padėgdavo namus ir išmušdavo gyventojus. Kai kurie kolonistai taikiai gyveno su indėnais, duodami jiems įvairių menkos vertės dovanėlių — blizgučių ar šiaip kokių menkniekių. Bet tiems kolonistams, kurie apsigyveno netoli didžiųjų pelkių, grėsė didelis pavojus. Čia tekdavo sirgti įvairiomis ligomis, o gydytojų beveik nebuvo. Tik vėliau pradėjo augti maži miesteliai, juose apsigyveno ir gydytojų, ir mokytojų, ir kitokių reikalingų žmonių, kurie palengvindavo savo draugams dirbti.

NUOTYKIS MIŠKE

Kartą aš su savo draugu išėjau pasivaikščioti. Diena buvo karšta, abu labai prakaitavome. Mano draugas patarė eiti į mišką, nes ten vėsiau ir įdomiau. Aš sutikau, ir po valandėlės atsидūrėme miške.

Iš tiesų, čia buvo vėsu ir malonu. Pradėjom žaisti, bėgioti po visus kampus ir nepajutom, kaip nuklydom toli į miško gilumą.

Prieš mūsų akis sujuodavo ola. Mes susidomėjom: gal rasim aukso gabalą, pinigų dėžę, ar kokią nors senieną?

Draugas turėjo žvakę, ir ją uždegęs, pradėjo pirmas eiti. Aš sekiau iš paskos. Taip mums beeinant, staiga griuvo didelis žemės plotas ir užvertė įėjimą. Išsigandom, bet po kiek laiko apsidairę, pamatėm priešais kitus tris išėjimus. Pradėjom eiti viduriniuojų. Ilgai ėjom, bet išeit negalėjom — ir tas buvo užgriuvęs. Tada grįžom atgal ir pasukom į dešinį kelią. Čia oras buvo tyresnis ir mes truputį atsigavom.

Po kiek laiko išlindome į lauką. Pradėjo lyti, ir mes greit turėjome namo bėgti. Tėveliai jau nekantriai laukė ir nerimavo.

“Visur atrodo gerai, bet namuose geriausia”.

Arvydas M. Bintakys, IV sk. mokiny, Brooklyn, N.Y.

MANO KELIONĖ

Aš visada laikiu vasaros. Vasarą nereikia eiti į mokyklą ir galiu maudytis Atlante.

Aš atsimenu vieną vasarą, kai mes važiovome į Cincinnati, Ohio aplankyti mano brolio, kuris yra jėzuitas. Žydėjo gėlės, medžiai žaliavo. Dienos metu važiuoti buvo labai gražu. Matėme daug gyvulių: karvių, arklių, kiaulių. Važiuodami gėrėjomės gražia gamta: miškais, kalnais, tuneliais, miestais, kaimais ir įvairiais javais. Naktį važiuoti buvo netaip gerai, nors mamytė laikė mane ant kelių, o aš miegojau, bet ryto nuotaika vistiek buvo gera.

Šusitikus brolių, buvo labai linksma. Kiek pakalbėjęs, mus pavaišino puikiais pietumis. Po to apvaikščiojome gražų parką, matėm daug gražių gėlių, jų tarpe ir Kristaus statulą. Toliau paėję, radom gyvulių ūkį. Vieną naktį pernakvojė, dar kiek pasikalbėję su broliu, grįžome namo.

Danutė Kezytė, IV sk. mokinė, Brooklyn 6, N. Y.

PARKE

Sekmadienį per Velykas tėvelis, mamytė, sesutė ir aš nuvažiojome į Valley Stream Parką. Parke yra mažytis ežerėlis. Ten yra gulbių, naminių ir laukinių ančių. Priėję prie ežero, pastebėjome kitoj pusėj tvorą, kurios pereitais metais nebuvo. Pasirodo, kad ten gulbių lizdas buvo aptvertas. Lizdas sunestas iš sausų šakelių, lapų. Viena gulbė tupėjo ant lizdo, o kita stovėjo šale ir saugojo ją. Mums bestovint, gulbė padėjo kiaušinių. Lizde matėsi anksčiau padėti dar trys kiaušiniai.

Per Sekmines vėl nuvykome į parką aplankyti gulbių ir ančių šeimą. Antys plaukiojo su mažyčiais ančiukais. Viena ančių šeima turėjo tris mažyčius ančiukus, o kita — penkis. Įmetus duonos į vandens, mažyčiai pirmieji plaukė prie jos ir lesė. Viena laukinė antis turėjo tris ančiukus. Vienas ančiukas buvo tamsus, o kiti du — geltoni. Keista!

Gulbės plaukiojo abi, o kartu su jomis ir du mažyčiai gulbiukai. Mažyčiai, atsilikę nuo tėvelių, cypė ir tuoj skubėjo prie jų.

Lizde buvo likę dar du kiaušiniai, bet gulbė jau nebetupėjo. Galbūt iš tų kiaušinių nieko neišperėjo.

Pašėrę antis ir gulbes, sugrįžome namo.

Laimutė Minkūnaitė, IV sk. mokinė, Brooklyn, N. Y.

*

Elenutė: Mama, aš šiandien buvau antroji per lietuvių kalbos pamoką.

Mama: Tai gera mergaitė! O kiek jūsų ten buvo?

Elenutė: Dvi.

*

Nijolė: — Ar tu dabar labai greit rašai mašinėlė?

Regina: — O, dabar aš jau padarau dvidešimt klaidų per minutę!

GALVOSŪKIŲ SPRENDĖJAMS

Kitame Eglutės numeryje paskelbsime visų skaitytojų pavardes, kurie 1956 metais buvo teisingai išsprendę galvosūkius ir kurie gaus už tai dovanų.

Taip pat bus išspausdinti nauji galvosūčiai, kuriuos jūs, mieli skaitytojai, galėsite išspręsti kitų metų pradžioje.

EGLUTĖS 7 Nr. MĖSLIŲ ATSPĖJIMAS

1. Tik vieną, nes vieną kiaušinių suvalgius, pilvas jau nebetuščias.
2. Telefonas.

Šitų mįslių neįspėjo nė vienas skaitytojas.

EGLUTĖS DĖDĖ KALBA

EGLUTEI RAŠO:

“Gerb. “Eglute”, jau septyneri metai suėjo, kaip mano mokyklinės vaikystės dienas kas mėnesį lankydavai ir savo lietuvišku penu sotinai mano, Tėvynės ištroškusią, jauną sielą.

Deja, šiuo laiku aš esu jau 3-čio kurso suaugęs studentas, ir, susidėjus kai kurioms aplinkybėms, turi su Tavim atsisveikinti... Dėkoju, mieloji “Eglute”, už Tavo žinias ir lieku su pagarba

MINDAUGAS Č.

MIELASIS MINDAUGAI,

Dėkui už laiškėlį! Tikrai linkma, kad taip ilgą laiką skaitei Eglutę ir sėmeisi iš jos žinių, kad būtum geras Lietuvis ir mylėtum savo garbingą Tėvynę Lietuvą.

Atrodo, kad Eglutė Tau nemažai padėjo, nes rašai gražiai ir taisyklingai lietuviškai, esi sąmoningas lietuvis studentas. To-

dėl Eglutė drįsta ir iš Tavęs kaito laukti. Aišku, jau Eglute nebegali pasitenkinti, bet gali jai padėti, kad ji ir toliau galėtų padėti kitiems lietuviukams, kaip Tau padėjo. Lik Eglutės Bičiuliu — parašyk jai, surask naujų skaitytojų. Esi suaugęs, bet juk suaugę turi rūpintis mažais dar nesuaugusiais. Tat dėkui Tau ir laukiu!

Eglutės Dėdė

MIELI EGLUTĖS SKAITYTOJAI,

Jau metai baigiasi, vos mėnesiukas jų beliko. Taigi, pats metas dabar atlikti štai kokius darbus:

1. Atsilygink Eglutės prenumeratą už šiuos metus, jei dar iki šiol to nepadarei! Atsiųsk už metus tik \$3.00.
2. Tuoju atnaujink savo prenumeratą ateinantiems metams.
3. Surask bent vieną naują Eglutės skaitytoją.
4. Parašyk Eglutės Redaktoriui apie savo mokyklos gyvenimą, ruošiamas pramogas, įvairius parengimus...
5. Sutaupyk kelis centus, nes ir Eglutė laukia iš Tavęs nors menkos Kalėdinės Dovanėlės.

Už visą tai Tau jau iš anksto dėkoju

Eglutės Dėdė

Christine Gecas
State Hospital
Manteno, Ill.

ALp 1785

Larch.

Qb.228.636